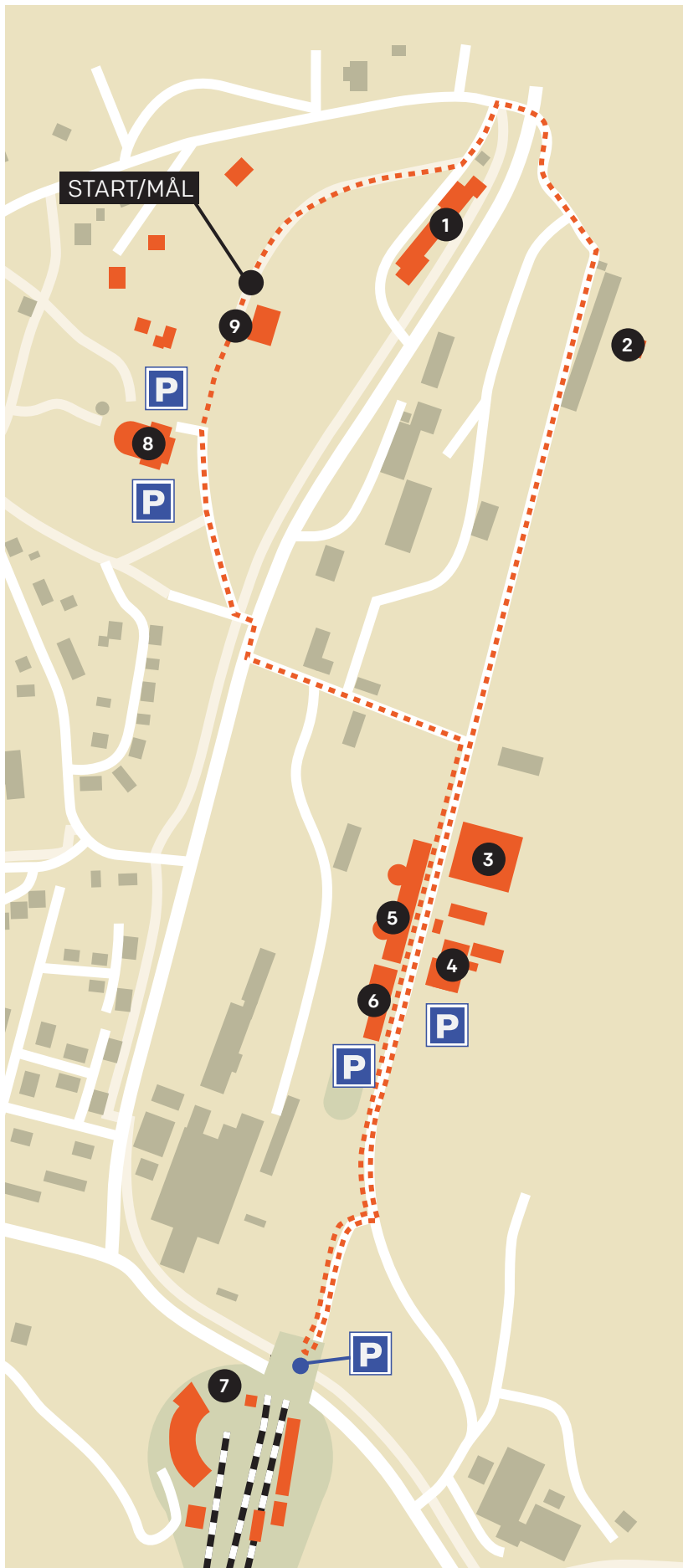

Kulturvandring i Grängesberg

Ca 2,5 km. Startplats vid Disponentparkens InfoPoint.

- 1 Gruvkontoret och Kungastenen
- 2 Jakobina Gruvstuga och Jakobina lave
- 3 Maskinhuset
- 4 Centralschaktets lave (Centrallaven)
- 5 Centralens Gruvstuga
- 6 Mojsen med "besöksgruvan"
- 7 Lokmuséet
- 8 Cassels Donation med parkområde
- 9 Disponentparken med Disponentvillan

1. Gruvkontoret och Kungastenen

Det första kontoret var en träbyggnad som stod norr om nuvarande byggnad. Den revs ganska snart och ersattes i omgångar av kontorsbyggnader i sten. Det kan man se då byggnadsstilen har förändrats under åren.

Kungastenen har inskriptionen Oscar II 14.7 1900 och Gustaf 28.6 1906. Oscar II och Drottning Sofia besökte Grängesberg 14 juni 1900. Den 29 juni 1906 besökte den blivande kungen Gustav V Grängesberg och skrev då sitt namn på samma sten.

2. Jakobina Gruvstuga och Jakobina lave

Gruvstugan var omklädningsrum för gruvarbetarna och Jakobina lave, med sitt lodräta schakt, användes för persontransporter och för att frakta material ner i gruvan.

Under 30 år som gått sedan gruvans stängning har här varit förråd för Arbetarrörelsens fanarkiv. Nu hyr Kungliga biblioteket lokalerna för sitt arkiv.

3. Maskinhuset

Maskinhuset var hjärtat för energin till underjordsverksamheten. Här stod maskiner som förde hissarnas linor upp och ner. I Maskinhuset fanns också omformare för elström och kompressorer för tryckluft till borrar och lastmaskiner.

4. Centralschaktets lave (Centrallaven)

När laven byggdes under 1930-talet fick den namnet Dillners Lave efter en gruvidirektör i Grängesbergsbolaget. Det var vanligt att lavarna hade namn efter någon person eller gruvutmålets namn. Under 50-talet byttes namnet till Centralschaktet.

5. Centralens Gruvstuga

Denna gruvstuga var omklädningslokaler för gruvarbetarna. Här fanns också en del kontorsrum för gruvfogdar och förmän. Numer Kungliga Bibliotekets Riksarkiv för filmer.

6. Mojsen med "besöksgruvan"

Ett lokalt slanguttryck var att "mojsa sig" i vilhallen och att maten var "mojsigt" läcker.

Anläggningen fick namnet Mojsen. 1940 tog Gruvbolaget initiativ att införa en personalmatsal, anläggningen kompletterades sedan med en vilhall med våningssängar.

Nu finns här ett gruvmuseum som bland annat illustrerar gruvarbetets villkor och samhället som växte upp runt gruvan. I anslutning till muséet ligger en mindre besöksgruva med installationer som visar arbetet i gruvan och gruvarbetarens vardag.

7. Lokmuséet

Lokmuséet är beläget vid den gamla malm-bangården som användes för att frakta ut malmen från gruvan mot hamnen i Oxelösund. Här finns en samling av rullande materiel i form av lok och vagnar som har trafikerat TGOJ-banorna. Bland annat 7 ånglok, varav ett är världens enda fungerande ångturbinlok samt en fotoutställning.

8. Cassels Donation med parkområde

Historiskt kulturhus där fasaden är inspirerad av Bank of England i London. Huset invigdes år 1900 efter en donation till Grängesbergs arbetare av Grängesbergsbolagets anfader Sir Ernest Cassels.

Vid en våldsamt brand valborgsmässoaftonen 1992 skadades byggnaden svårt. Taket raserades och stora delar av interiören förstördes. Cassels Donation har därefter återuppbyggts. Stor omsorg har lagts ned på detaljer som målningar och ornament. Aulan är i dag en av landets förnämsta konsertlokaler och många världsberömda musiker och artister har framträtt i Cassels.

9. Disponentparken med Disponentvillan

År 1896 stod Grängesbergs Gruvors magnifika park med tillhörande Disponentbostad färdig att tas i bruk. Under de kommande decennierna stod Disponentparken värd för en rad internationella affärsmän, politiker och kungligheter. Idag omfattar verksamheten skötsel av parken och växthus Disponentvillan med café, festvåning, B&B och olika aktiviteter.